

FACTSHEET CONTINU ONDERZOEK ROOKGEWOONTEN 2013

KERNPUNTEN

- Een kwart (25%) van de Nederlandse bevolking vanaf 15 jaar rookt in 2013: 19% rookt dagelijks en 6% niet dagelijks. Het percentage rokers bleef in 2013 stabiel ten opzichte van 2012.
- Het percentage (dagelijks) rokers verschilt niet tussen mannen en vrouwen; wel hebben relatief meer vrouwen nooit gerookt (44%) dan mannen (36%). Sinds 1980 is de prevalentie van roken bij mannen gehalveerd en bij vrouwen met bijna een derde afgenomen.
- Onder hoog opgeleiden is roken het minst prevalent (19%), dat geldt ook voor dagelijks roken (11%). De daling tussen 2001 en 2013 is bij de hoog en laag opgeleiden groter dan bij de middelbaar opgeleiden. Hierdoor is in 2013 het oorspronkelijke verschil in percentage rokers tussen laag en middelbaar opgeleiden verdwenen.
- Het percentage rokers is het hoogst onder de 25- t/m 34-jarigen (30%) en de 45- t/m 54-jarigen (29%) en het laagst onder de 65- t/m 74-jarigen (16%) en 75-plussers (10%).
- Sigaretten (niet zelfgerold) zijn het meest gebruikte tabaksproduct: 17% van de Nederlandse bevolking vanaf 15 jaar rookt sigaretten. E-sigaretten worden door 3% van de Nederlandse bevolking gebruikt. In vergelijking met 2012 is het gebruik van e-sigaretten verdrievoudigd van 1 tot 3%.
- In vergelijking met 2012 is het gemiddeld aantal sigaretten/shagies per dag voor sigarettenrokers gedaald van 13,9 naar 13,1. Een achtste van de sigarettenrokers rookt dagelijks gemiddeld meer dan 22 sigaretten.
- Van de Nederlandse rokers van 15 jaar en ouder heeft 65% ooit een serieuze stoppoging ondernomen. In het afgelopen jaar ondernam 29% van de (ex-) rokers een serieuze stoppoging. Bij hun laatste stoppoging gebruikte 34% een hulpmiddel of hulpmethode. Van de huidige rokers is 81% van plan in de toekomst te stoppen.

DE STUDIE

De cijfers in deze factsheet zijn afkomstig uit het Continu Onderzoek Rookgewoonten 2013, uitgevoerd door TNS-NIPO in opdracht van het Trimbos-instituut. De studie vond plaats onder een aselechte steekproef van Nederlanders vanaf 15 jaar. De steekproef is representatief voor geslacht, leeftijd, opleiding, huishoudgrootte, provincie, regio-indeling en sociale klasse. Voor de steekproef werd de TNS-NIPO database gebruikt, een panel van 200.000 Nederlanders. Per week werden daarvan netto ongeveer 350 personen ondervraagd via een digitale vragenlijst. Aan het Continu Onderzoek Rookgewoonten 2013 namen 18.386 respondenten deel.

Waar mogelijk worden de in 2013 verzamelde cijfers (voor het totaal en voor mannen en vrouwen) vergeleken met cijfers uit het Continu Onderzoek Rookgewoonten van 2012. Deze studie werd eveneens uitgevoerd door TNS-NIPO, in opdracht van Stivoro. Verschillen worden alleen beschreven als er ook sprake is van een statistisch significant verschil. Dat betekent dat de kans dat het verschil op toeval berust lager is dan 5%. Voor de historische trendgegevens zijn eventuele verschillen die daarbij worden beschreven niet statistisch getoetst.

In de factsheet worden alle mensen die aangeven te roken als rokers beschouwd. Een deel hiervan rookt dagelijks en een deel niet dagelijks. Onder de niet-rokers verstaan we de mensen die nog nooit hebben gerookt en de ex-rokers (ooit gerookt, maar nu gestopt).

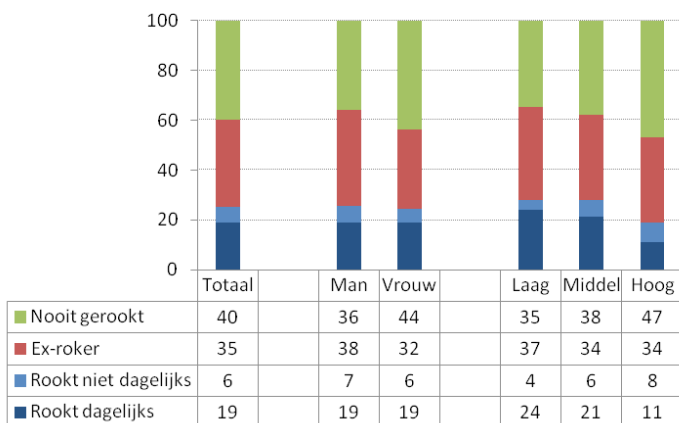
PREVALENTIE VAN ROKEN

Een kwart van de Nederlandse bevolking rookt

Een kwart (25%) van de Nederlandse bevolking vanaf 15 jaar rookt en 19% rookt dagelijks. Van de niet-rokers heeft iets meer dan de helft nog nooit gerookt en is iets minder dan de helft een ex-roker (zie figuur 1). Het percentage (dagelijks) rokers verschilt niet tussen mannen en vrouwen; wel hebben relatief meer vrouwen nooit gerookt (44%) dan mannen (36%).

Onder hoog opgeleiden is roken het minst prevalent (19%); dat geldt ook voor dagelijks roken (11%). Het percentage ex-rokers is het hoogste onder de laag opgeleiden (37%; zie figuur 1).

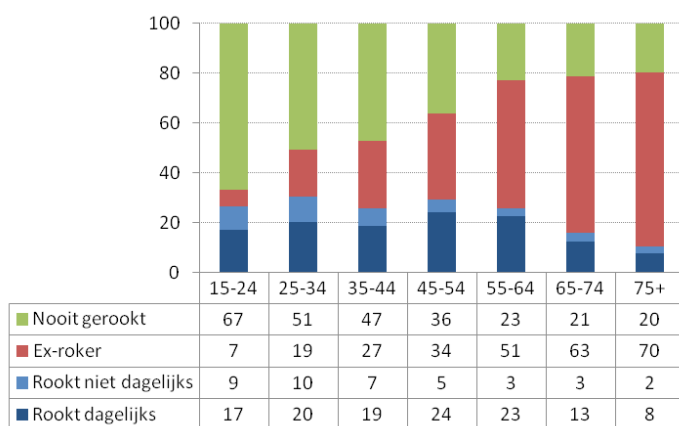
Figuur 1. Prevalentie van roken, totaal, naar geslacht en naar hoogst genoten opleiding (%). Peiljaar 2013.

Prevalentie dagelijks roken het hoogst onder de 45- t/m 64-jarigen
Het percentage rokers (dagelijks en niet-dagelijks) is het hoogst onder de 25- t/m 34-jarigen (30%) en de 45- t/m 54-jarigen (29%) en het laagst onder de 65- t/m 74-jarigen (16%) en 75-plussers (10%; zie figuur 2). Het percentage dagelijks rokers is het hoogste onder de 45- t/m 64-jarigen (23-24%). In de jongste leeftijdscategorie, de 15- t/m 24-jarigen, heeft 33% ooit gerookt: 26% rookt nu nog en 7% is gestopt met roken. In de oudste leeftijdscategorie, de 75-plussers, heeft 80% ooit gerookt: 10% rookt nu nog en 70% is gestopt.

Figuur 2. Prevalentie van roken, naar leeftijd (%). Peiljaar 2013.

TRENDS

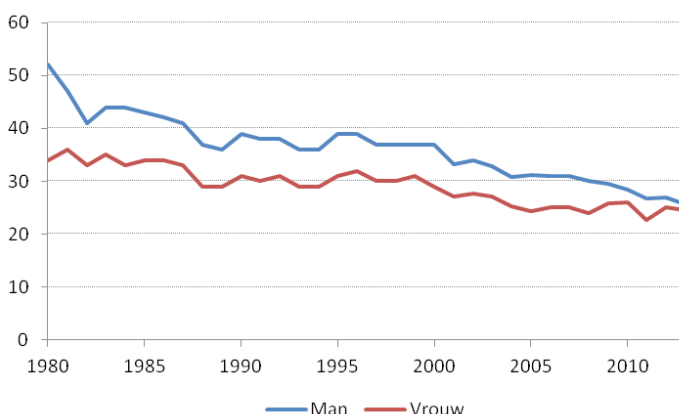
Percentage rokers 2013 stabiel ten opzichte van 2012

Het percentage rokers in 2013 is stabiel gebleven ten opzichte van 2012. Het percentage van 25% in 2013 verschilt statistisch niet significant van de 26% die in 2012 werd gevonden. Ook de prevalenties voor dagelijks roken, niet-dagelijks roken, ex-rokers en nooit gerookt zijn stabiel gebleven, voor mannen en vrouwen afzonderlijk en voor het totaal. Uit recent onderzoek blijkt dat onder jongeren een daling heeft plaatsgevonden in dagelijks roken¹.

Dalende trend sinds 1980 groter bij mannen

Sinds 1980, het eerste jaar waarover vergelijkbare cijfers beschikbaar zijn, daalt het percentage rokers gestaag. Bij mannen rookte in 1980 nog meer dan de helft (52%), in 2013 was dit percentage gehalveerd tot een kwart (26%) (zie figuur 3). De daling was bij vrouwen relatief wat minder groot: het percentage vrouwen dat rookte nam met bijna een derde af van 34% in 1980 tot 24% in 2013.

Figuur 3. Prevalentie van roken, naar kalenderjaar en naar geslacht (%). Periode 1980 t/m 2013.

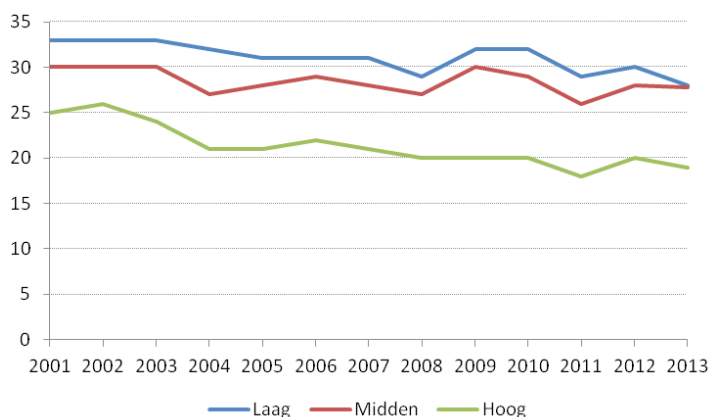

Geringste daling bij middelbaar opgeleiden

Sinds 2001 daalt het percentage rokers in alle opleidingsniveaus (zie figuur 4). De daling tussen 2001 en 2013 is het grootst bij de hoog opgeleiden (6%) en de laag opgeleiden (5%). De daling bij de middelbaar opgeleiden is kleiner (2%). Hierdoor is in 2013 het oorspronkelijke verschil in percentage rokers tussen laag en middelbaar opgeleiden verdwenen.

1 Verdurmen e.a. (2014). Roken Jeugd Monitor 2013. Utrecht: Trimbos-instituut.

Figuur 4. Prevalentie van roken, naar kalenderjaar en naar hoogst genoten opleiding (%). Periode 2001 t/m 2013.

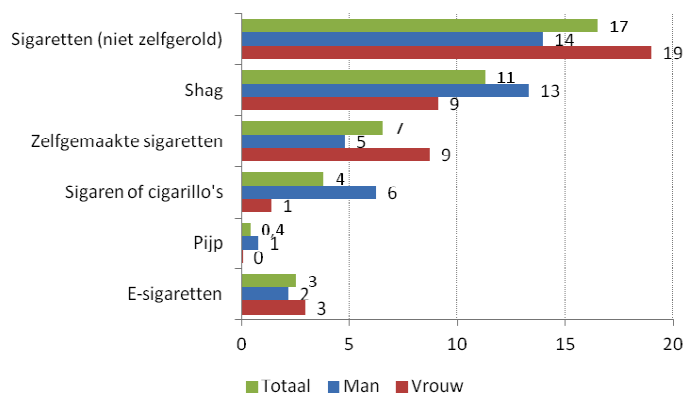

ROOKWAAR

Sigaretten het meest gebruikte tabaksproduct

Sigaretten (niet zelfgerold) zijn het meest gebruikte tabaksproduct: 17% van de Nederlandse bevolking vanaf 15 jaar rookt sigaretten (zie figuur 5). Daarna volgen shag (11%), zelfgemaakte sigaretten (met filterhulzen; 7%) en sigaren of cigarillos (4%). E-sigaretten worden door 3% van de Nederlandse bevolking gerookt en pijptabak wordt het minst gerookt (0,4%). In vergelijking met 2012 is het gebruik van e-sigaretten verdrievoudigd van 1 tot 3%, voor de overige rookwaar werden geen verschillen gevonden.

Figuur 5. Prevalentie rookwaar naar geslacht (%). Meer antwoorden per respondent mogelijk. Peiljaar 2013.

Mannen roken minder vaak sigaretten dan vrouwen

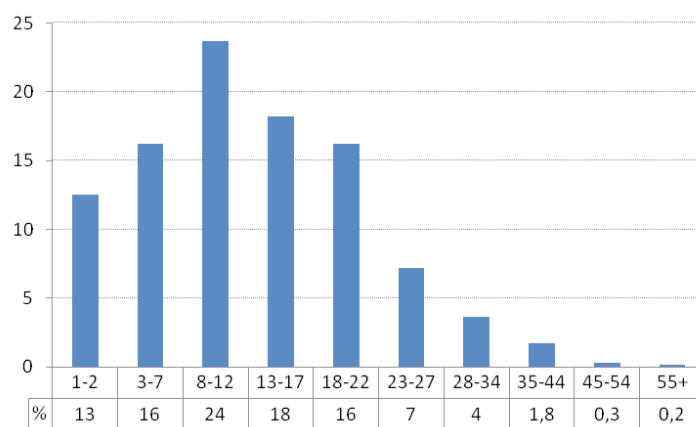
Ook voor mannen en vrouwen apart geldt dat sigaretten het meest gerookt worden, hoewel meer vrouwen sigaretten roken (19%) dan mannen (14%; zie figuur 5). Mannen roken vaker shag (13%) en sigaren of cigarillo's (6%) dan vrouwen (9% respectievelijk 1%). Vrouwen roken daarentegen vaker zelfgemaakte sigaretten (9%) dan mannen (5%). Het gebruik van e-sigaretten nam zowel bij mannen als bij vrouwen toe in vergelijking met 2012: bij mannen van 0,8% tot 2%, bij vrouwen van 1% tot 3%.

Een achtste van sigarettenrokers rookt dagelijks meer dan 22 sigaretten

Sigarettenrokers (sigaretten² en/of shag) roken gemiddeld 13,1 sigaretten/shagjes per dag. Dit is minder dan in 2012, toen gemiddeld 13,9 sigaretten/shagjes per dag werden gerookt. Ruim een kwart van de sigarettenrokers (29%) rookt minder dan 8 sigaretten/shagjes per dag, ongeveer een kwart (24%) rookt 8-12 sigaretten/shagjes per dag, een derde (34%) rookt 13-22 sigaretten/shagjes per dag en een achtste (13%) rookt meer dan 22 sigaretten/shagjes per dag (zie figuur 6).

Figuur 6. Aantal sigaretten/shagjes per dag voor sigarettenrokers (%). Peiljaar 2013.

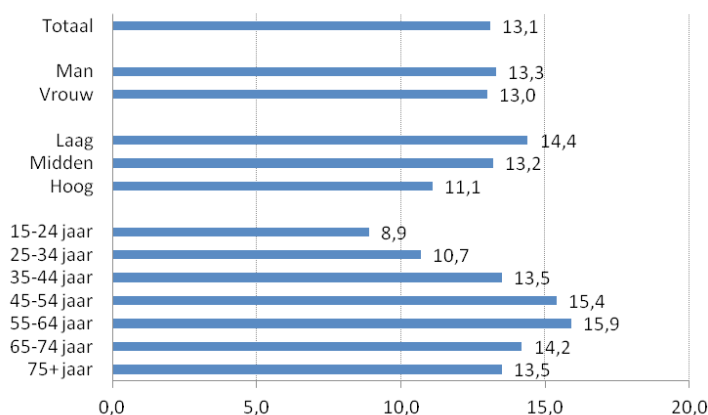

Dagelijks aantal sigaretten/shagjes hangt samen met opleiding en leeftijd

Het gemiddeld aantal sigaretten/shagjes per dag verschilt niet tussen sigaret rokende mannen en vrouwen (zie figuur 7). Mannen rookten in 2013 gemiddeld minder sigaretten/shagjes per dag (13,3) dan in 2012 (14,4). Laag opgeleiden sigarettenrokers steken dagelijks meer sigaretten/shagjes op (14,4) dan hoog opgeleiden (11,1). Sigarettenrokers in de leeftijd van 45 t/m 64 jaar roken de meeste sigaretten/shagjes, dagelijks gemiddeld 15,4-15,9 sigaretten/shagjes. De jongste leeftijdsgroep sigarettenrokers rookt met 8,9 sigaretten/shagjes het minst frequent per dag.

2 Exclusief rokers die alleen zelfgemaakte sigaretten (met filterhulzen) roken

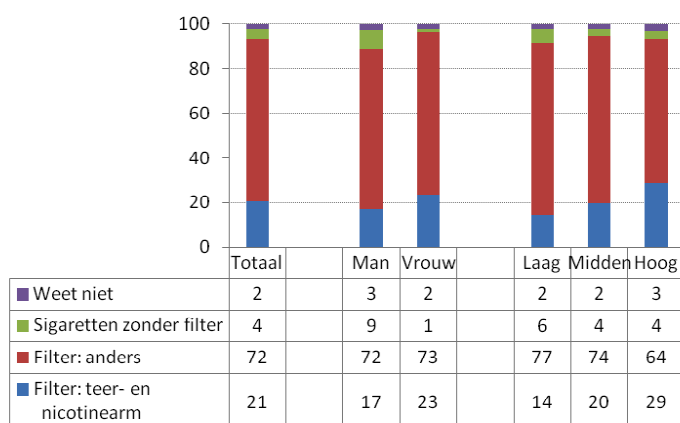
Figuur 7. Gemiddeld aantal sigaretten/shagjes per dag voor sigarettenrokers, totaal, naar geslacht, naar hoogst genoten opleiding en naar leeftijd. Peiljaar 2013.

Filtersigaretten meest populair onder sigarettenrokers

Filtersigaretten zijn het meest populair onder de sigarettenrokers: 93% rookt meestal filtersigaretten, 21% van alle sigarettenrokers rookt teer- en nicotinearme filtersigaretten (zie figuur 8). Sigaretten rokende vrouwen roken vaker teer- en nicotinearme filtersigaretten (23%) dan mannen (17%). Sigaretten rokende mannen roken vaker sigaretten zonder filter (9%) dan vrouwen (1%). Voor mannen is dit percentage ook hoger dan in 2012, toen 5% van de sigaretten rokende mannen sigaretten zonder filter rookte. Naarmate de hoogst genoten opleiding toeneemt, neemt ook het gebruik van teer- en nicotinearme sigaretten toe: van 14% onder de laagopgeleide sigarettenrokers tot 29% onder de hoogopgeleide sigarettenrokers.

Figuur 8. Soort sigaretten voor sigarettenrokers (geen shagjes), totaal, naar geslacht en naar hoogst genoten opleiding (%). Peiljaar 2013.

STOPPEN MET ROKEN

Tweederde van de rokers heeft ooit serieus geprobeerd te stoppen

Van de Nederlandse rokers van 15 jaar en ouder in 2013 heeft 65% ooit een serieuze stoppoging ondernomen; dat wil zeggen dat de roker het 24 uur of langer volhield om niet te roken. In 2012 hadden minder rokers ooit een serieuze stoppoging ondernomen, namelijk 62%. Meer rokende vrouwen dan mannen hebben ooit een serieuze stoppoging ondernomen

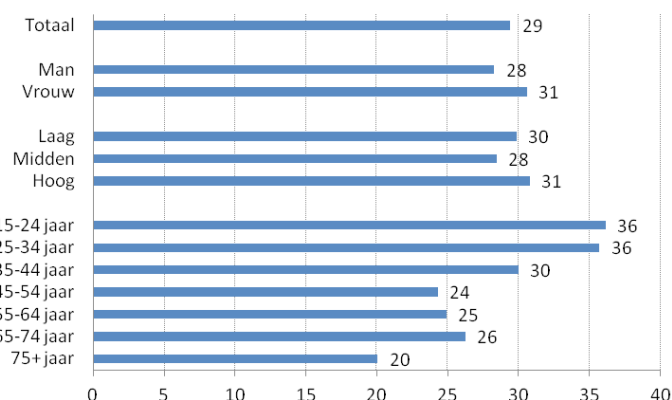
(67% vs. 63%). De stijging in het percentage rokers dat ooit een serieuze stoppoging heeft ondernomen, blijkt alleen voor mannen te gelden: van 58% in 2012 tot 63% in 2013. Zowel de huidige rokers als de ex-rokers in 2013 hebben gemiddeld 2,3 serieuze stoppogingen ooit in het leven ondernomen, vergelijkbaar met 2012.

Bijna een derde van de (ex-)rokers deed afgelopen jaar serieuze stoppoging

In het afgelopen jaar ondernam 29%³ van de (ex-)rokers een serieuze stoppoging (zie figuur 9). Hierin zijn geen significante verschillen tussen mannen of vrouwen, tussen de verschillende opleidingsniveaus of met 2012. De jongere (ex-)rokers, in de leeftijd van 15 t/m 34 jaar, ondernamen het meest vaak een serieuze stoppoging (36%). De 75-plussers ondernamen het minst vaak een serieuze stoppoging; in de leeftijdsgroep toch nog steeds een vijfde van de (ex-)rokers (20%). Van de huidige rokers in 2013 is 81% van plan om in de toekomst te stoppen, dit is vergelijkbaar met 2012. Rokende vrouwen zijn vaker van plan in de toekomst te stoppen met roken (85%) dan mannen (77%).

Figuur 9. Prevalentie (ex-)rokers dat afgelopen jaar een serieuze stoppoging heeft gedaan, totaal, naar geslacht, naar hoogst genoten opleiding en naar leeftijd (%). Peiljaar 2013.

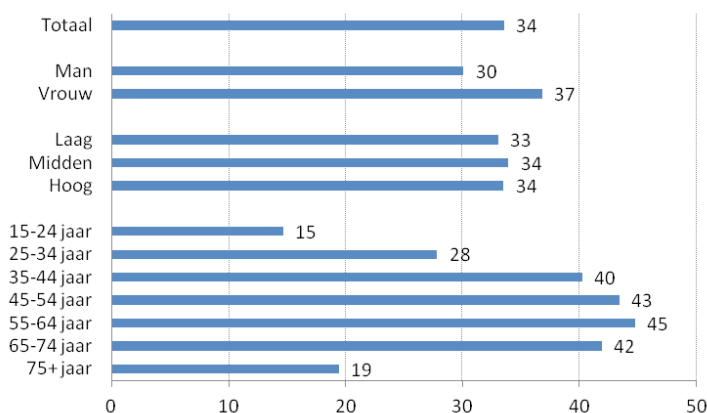

³ Dit percentage is berekend door de som van het aantal succesvol gestopte rokers in het afgelopen jaar en het aantal rokers met een serieuze stoppoging het afgelopen jaar te delen door de som van het aantal succesvol gestopte rokers in het afgelopen jaar en het aantal huidige rokers.

Bij een derde van de serieuze stoppogingen zijn hulpmiddelen of hulpmethodes gebruikt

Een derde (34%) van de (ex-)rokers met een serieuze stoppoging in het laatste jaar gebruikte bij de laatste stoppoging hulpmiddelen of hulpmethodes voor het stoppen (zie figuur 10). Dit is vergelijkbaar met 2012. Mannen gebruikten minder vaak hulpmiddelen (30%) dan vrouwen (37%). In het gebruik van hulpmiddelen zijn er geen verschillen naar opleidingsniveau. Die verschillen zijn er wel naar leeftijd. De 35- tot en met 74-jarige (ex-)rokers met een serieuze stoppoging in het laatste jaar gebruikten het meest vaak hulpmiddelen of hulpmethodes bij hun laatste stoppoging (40-45%). In de leeftijd van 15 t/m 24 jaar en 75 jaar en ouder gebruikten de (ex-)rokers het minst vaak hulpmiddelen of hulpmethodes (15 respectievelijk 19%).

Figuur 10. Prevalentie gebruik van hulpmiddelen of hulpmethode voor (ex-)rokers met serieuze stoppoging in laatste jaar, totaal, naar geslacht, naar leeftijd en naar opleidingsniveau (%). Peiljaar 2013.

Nicotinevervangende middelen en geneesmiddelen het meest gebruikt als hulpmiddel

Nicotinevervangende middelen en geneesmiddelen worden het meest gebruikt als hulpmiddel, 23% van de (ex-)rokers gebruikte deze bij hun laatste serieuze stoppoging in het afgelopen jaar (zie tabel 1). In deze categorie is gevraagd naar het gebruik van nicotinevervangende middelen (pleisters, tabletten, kauwgom e.d.), geneesmiddelen (bupropion, varenicline en nortriptyline) en anti-rookpreparaten. In 6% van de laatste serieuze stoppoging was er sprake van advies of begeleiding: van (para-)medici, een gedragstherapeut/psycholoog, op een rookstop-poli en/of een telefonische hulp en informatielijn/telefonische begeleiding/telefonische coaching. Schriftelijke hulpmiddelen werden door 5% van de (ex-)rokers

bij hun laatste serieuze stoppoging in het afgelopen jaar gebruikt. Bij 10% van de serieuze stoppogingen in het afgelopen jaar werd een ander hulpmiddel of hulpmethode gebruikt.

Tabel 1. Prevalentie soort hulpmiddelen of hulpmethode bij laatste stoppoging voor (ex-)rokers met serieuze stoppoging in het laatste jaar (%). Peiljaar 2013.

Soort hulpmiddel/hulpmethode	Totaal
Geen hulpmiddel/hulpmethode	66
Nicotinevervangende middelen en/of geneesmiddelen	23
Schriftelijke hulpmiddelen	5
Advies en/of begeleiding	6
Cursus en/of training	0,5
Online hulpmiddelen	1
Overige hulpmiddelen	10

Colofon

Auteurs

Jacqueline Verdurmen
Karin Monshouwer
Margriet van Laar
Marja van Bon-Martens

Ontwerp & productie

Canon Nederland N.V.

Beeld

www.istockphoto.com

Deze uitgave is als download beschikbaar of te bestellen via www.trimbos.nl/ webwinkel met artikelnummer AF1278.

© 2014, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.

**ROKEN
INFOLIJN**
www.rokeninfo.nl
0900-1995
€ 0,10/min